

از يك قرار داد کلی برای مبادلات کلیه معمولات پستی و مخابرات تلگرافی با دولت روس و یکی بهمین طور با هندوستان وغیره وغیره .

بعلاوه مبادلات پستی بنادر جنوب و عربستان را با عثمانی آسیا و فرنگستان و هندوستان باید مرتب و کامل نمود تا متدرجاً عموم مردم اعتماد مخصوص به پست ایران پیدا کرده و اقدامات خارجه را که در جنوب موجود است میتوان موقوف نمود .

رابعاً - این مطلب مشهود و واضح است که وارد کردن مال التجاره خارجه به مملکت ایران امروز بواسطه [کلی پستال] خیلی بسط پیدا کرده بطوریکه این رشته یکی از رشته های مهمه تجارت ایران یا خارجه شده و صورت (استاتیستیکی) که موجود است این مطلب را ثابت و محقق می نماید و در اینصورت باید این رشته را مرتب و با کیزه نگاه داشت که تجارت ایران پیش از پیش از آن بهره ور شوند و اگر باید دولت يك اداره پست و تلگراف صحیح داشته باشد که با وضع دولت جدید مناسب و برای ترقی دائمی تجارت مقید باشد باید مریانی از خارجه اجیر کند که بصیر باحوال امور اداری باشد و (سرویس) های جدید را مرتب ورشته های موجوده را بیکمیل نماید چهار نفر دیگر که با مدیرحالیه پنج نفر میشود يك نفر از آنها در طهران بعنوان معاونت یا مدیر کلی در نوشتن نظامنامه ها که در رشد کار خواهد کرد و سه نفر دیگر هم یکی (بهوشهر) برای اصلاح امور جنوب و دفاتر عربستان که بواسطه معادن نمط ترقی خواهند کرد و یکی هم به (آذربایجان) که در تجارت داخله و خارجه اهمیت دارد و یکی هم (بهرشت) برای ترتیب دفاتر این ایالت و مازندران و سایر بنادر بحر خزر لازم است و یک نفر هم برای ترتیب اداره نمودن تلگراف - وزارت پست و تلگراف و تجارت برای استخدام پنج نفر مستخدم بلژیکی یا سویسی بجهت ادارات پست و تلگراف تقاضای سالی ۶۶۰۰۰ فرانک اعتبار مینماید .

رئیس - فرستاده میشود بکه - کمیسیون پست و تلگراف و بعد بکمیسیون بودجه از کمیسیون محاسبات و کمیسیون تفسیر خواهش دارم که کمیسیون محاسبات سه ساعت بغروب مانده و کمیسیون تفسیر دو ساعت بغروب مانده تشکیل شود روز شنبه بملاحظه وفات حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها تعطیل است دستور سه جلسه بعد آن از این قرار است سه شنبه ۱۷ - راپورت کمیسیون بودجه در باب اعزام شاگرد بفرنگ - ایضاً راپورت کمیسیون بودجه در باب حقوق دادخان - راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بلاجه مخارج وجه استقراض - پنجشنبه ۱۹ - راپورت کمیسیون بودجه در باب ساختن موزه و مدرسه سیاسی و کتابخانه در زمین نظارت ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بتخفیف صنف دباغ و صباغ کاشان بقیه قانون - شنبه ۲۱ لایحه تفتیش وجه استقراض راپورت کمیسیون بودجه راجع بخانواری مرحوم حجة الاسلام بهبهانی - بودجه مجلس شورای ملی برای سال تنگورئیل - آقا میرزا مرتضی قلی خان در باب دستور فرمایشی داشتید .

آقامیرزا مرتضی قلیخان - بله در باب راپورت کمیسیون بودجه راجع باعزام شاگرد بفرنگ

که در دستور گذاشتید چون اختلاف فقط در يك فقره است که فرستادن یک نفر سرپرست باشد و این مسئله را وزارت معارف خیال دارد تغییر بدهد و بطور دیگر پیشنهاد می کند از این جهت بنده تقاضا میکنم که این مسئله يك قدری عقب بیفتد تا اینکه پیشنهاد ثانوی وزارت معارف برسد .

رئیس - تا روز سه شنبه سه چهار روز وقت داریم اگر وزارت معارف بخواهد پیشنهاد دیگری بکند تا آن روز خواهد کرد .

لواء الدوله - چون بنده مخبر کمیسیون نظام هستم لازم می دانم عرض کنم که در چند جلسه قبل لایحه قانونی اخذسوار از ایالات مطرح مذاکره بود حالیه هم تقاضا می کنم که جزو دستور یکی از جلسات گذارده شود .

رئیس - عرض میکنم پیشنهادی اگر دارید بنویسید و بدهید چند نفر امضاء کنند تا رای گرفته شود و جزء دستور گذاشته شود .

[رئیس حرکت کرد و مجلس تقریباً یکساعت از شب گذشته ختم شد .

جلسه ۲۴۷

صورت مشروح روز سه شنبه ۱۷ شهر جمادی الاول ۱۳۲۹

رئیس - آقای مؤتمن الملک سه ساعت و یک ربع بمقام ریاست جلوس نموده و پس از يك ربع مجلس رسماً تشکیل شد - صورت مجلس روز پنجشنبه دوازدهم را آقای میرزا ابراهیم خان قرائت نمود .

(غائبین جلسه قبل)

معاوض السلطنه - آقامیرزا اسدالله خان - آقا میرزا علی اکبر خان دهخدا بدون اجازه غائب - آقا شیخ محمد حسین ۴ دقیقه - حاج آقا ۳۰ دقیقه از حضور در وقت مقرره تأخیر نمود - حاج معین الرایا مریض بودند .

رئیس - آقای وحید الملک .

وحید الملک - در صورت مجلس نوشته شده است که بنده يك پیشنهادی کردم و در شد در صورتیکه بنده آن روز يك اصلاح عبارتی تقدیم کردم و در ضمن توضیح هم عرض کردم که این يك اصلاح عبارتی است پیشنهادی نبود که رد کرده باشند .

رئیس - توفیر نمی کند اصلاح هم مثل پیشنهاد است و ضمیمه میشود بصورت مجلس دیگر ملاحظاتی در صورت مجلس نیست ؟ [اظهاری نشد]

دستور امروز راپورت کمیسیون بودجه راجع باعزام شاگرد بفرنگ ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق دادخان مجاهد . راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بلاجه مخارج وجه استقراض - حالا شروع می کنیم بر راپورت کمیسیون بودجه در باب اعزام محصلین بفرنگ .

آقایان البته در خاطر دارند که ماده ۵ راپورت کمیسیون که راجع باعزام يك نفر سرپرست با شاگردان مزبور بود دو مرتبه در این جا مطرح مذاکره شد و بلا تکلیف ماند حالاهم اگر مذاکره می شود در ماده ۵ خواهد شد .

معاون وزارت معارف - این مسئله اعزام

محصلین مدتی است بمجلس پیشنهاد شده ولی هنوز نتیجه حاصل نشده است و ظاهراً علت تأخیر و بدست نیامدن نتیجه اشکالی در ماده ۵ راجع باعزام يك نفر سرپرست است که وزارت معارف پیشنهاد کرده بود یک نفر سرپرست هم باشا کرده اند فرستاده شود بنده خواستم امروز تقاضا کنم که عجلتاً در این مسئله مذاکره نشود و در کلیه این مسئله رای آخری گرفته شود و تکلیفش معین بشود و وزارت معارف هم شروع بترتیب آن بنمایند و در باب سرپرست بازم مذاکره می شود آراء بهر شکلی که قرار گرفت پیشنهاد شود و در آن موقع هر طور که صلاح دانستید رای خواهید داد .

رئیس - ماده ۵ را آقای معاون مسترد می کنند پس رای میگیریم در کلیه سایر موادی که از مجلس گذشته است که ماده ۲۰۱ و ۲۰۳ است آقایانی که با کلیه این مواد موافقت دارند ورقه سفید خواهند انداخت و اوراق رای اخذ شده آقای حاج میرزا رضا خان اوراق سفید رابه [۶۲] شماره نمود تصویب کنند کان آقا سید حسین اردبیلی . صدراعظماء - نجات . ادیب التجار . حاج محمد کریم خان . سلیمان میرزا . شیبانی - معتمد التجار - آفایشیخ ابراهیم . آقا شیخ رضا فرزانه . دکتر اسمعیل خان . آفایشیخ علی شیرازی د لشر لقمان - انتظام الحکماء - حاج مصدق الممالک آفاسید جنیل - حاج وکیل الرعایا آقامیرزا مرتضی قلیخان - ابوالقاسم میرزا - آقا سید حسین کزازی منتصر السلطان . آفاسید محمد رضای همدانی . دکتر سعید الاطباء . بهجت - افتخار الواعظین - ناصر الاسلام معدل الدوله مشیر حضور - آقامیرزا قاسم خان - معزز - الملک - تربیت - آفایشیخ مهدی - حاج عز الممالک - حاج معین الرعایا - عز الملک - معاوض الملک - آقامیرزا علی - اصفهانی - حاج میرزا رضاخان - لواء الدوله . آقامیرزا رضای مستوفی - ضیاء الممالک - آفایشیخ غلامحسین دکتر علی خان - آقامیرزا داودخان - علی زاده - طباطبائی لسان الحکماء - حاج شیخ علی - آفاسید محمد رضای مساوات - فهیم الملک - حاج شیخ رئیس - متین السلطنه آقامیرزا ابراهیم خان قلی - محمد هاشم میرزا - وحید الملک . دکتر حاج رضاخان - دکتر حیدر میرزا حاج سید ابراهیم . دکتر امیرخان - آقامیرزا احمد - آقامیرزا ابراهیم خان .

رئیس - با اکثریت ۶۲ رای تصویب شد راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق داود خان مجاهد کمیسیون بودجه تصویب کرده است که ماهی ۱۵ تومان بداد خان مجاهد داده شود در اینخصوص مخالفی هست .

افتخار الواعظین - بنده مخالف نیستم فقط میخواستم عرض کنم که خوبست مخبر کمیسیون توضیح بدهند از حالات و کیفیت استحقاق این شخص و تحقیقاتی که کرده اند تا اینکه وقتی که آقایان میخواهند رای بدهند از حال او مسبوق باشند

حاج عز الممالک - مخبر کمیسیون بودجه بعد از آنی که وزارت مالیه تصدیق کرده است که پای او در بادامک گلوله خورده است گویا دیگر توضیحی لازم نباشد .

رئیس - دیگر مخالفی نیست راپورت کمیسیون مفصل است و حاضر هم نداریم که خوانده

شود گویا محتاج هم نباشیم حالا رأی میگیریم آقایانی که تصویب میکنند ماهی ۱۵ تومان بداد دختان مجاهد داده شود ورقه سفید خواهند انداخت (اوراق رأی اخذ شده آقای حاج میرزا رضاخان ورقه های سفید را بعد از ۴۲ رأی شماره نمود و آقایانی که تصویب کردند صدر العلماء. آقا شیخ ابراهیم. انتظام الحکماء. آقا میرزا ابراهیم قمی. معین الدوله دکتر اسمعیل خان. متین السلطنه. وحید الملک آقا سید محمد رضای مساوات. حاج وکیل الرایا. آقا میرزا داود خان. لسان الحکماء. آقا سید حسین کزازی. دکتر امیر خان. آقا سید جمیل. منتصر السلطان. آقا میرزا احمد. لواء الدوله. آقا میرزا مرتضی قلیخان. دکتر سعید الاطباء. علی زاده. سلیمان میرزا. ضیاء الممالک. آقا شیخ فلامحسین. فهیم الملک. حاج عزالمالک. حاج معین الرایا. حاج شیخ رئیس. حاج سید ابراهیم آقا میرزا ابراهیم خان. ناصر الاسلام. معزز الملک مشیرحضور. آقا میرزا قاسم خان. افتخار الواعظین طباطبائی. ابوالقاسم میرزا. آقا شیخ علی شیرازی حاج میرزا رضا خان.

رئیس - با اکثریت ۴۲ رأی تصویب شد راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع به مخارج وجه استقراضی.

معاون وزارت معارف - اجازه می فرمائید فقره پیشنهاد از طرف وزارت معارف شده است تقدیم کنم و مختصر توضیحی هم بدهیم.

رئیس - بفرمائید.

معاون - عرض می کنم آقایان نمایندگان محترم البته همچو منتظرند که در مسئله معارف اقداماتی از طرف دولت بشود شاید هم يك قدری دیر شده است در این اوقات که انجمن شورای معارف تشکیل شده بود در خصوص معارف مذاکرات خیلی شده است و بالاخره این اوقات رسیده ایم چند نتیجه که امروز بنده قسمت اولش را تقدیم مجلس می کنم که راجع است با اصلاحاتی که در باب مکاتب ابتدائی شده است که شروع کنیم از اینجا و مکاتب ابتدائی را يك ترتیب صحیحی بدهیم تا این که متدرجاً برسیم به مدارس عالی و بآنجا بپردازیم و لایحه که نوشته شده است راجع است بتأسیس ه باب مدرسه ابتدائی که دایر بشود و مقدمه باشد از برای تدریسات متوسطه و عالیه یعنی مقدمات آن در این مدارس تحصیل بشود و لایحه ۲ راجع است ببعضی تمهیداتی که در بعضی از اینه دولتی لازم است و يك اعتباری خواسته شده است از طرف دولت که اگر آن اعتبار داده نشود و شروع به تهریات آنها نشود شاید اسباب يك ضرر کلی و خسارت فوق العاده بشود این ۲ لایحه را تقدیم مجلس می کنم که انشاءالله هرچه زودتر از مجلس بگذرد.

(تقدیم میز ریاست نمود)

رئیس - در لایحه خارج وجه استقراض شور کلی شده است و رأی گرفته ایم که داخل شور در موادش بشویم. حالا شروع می کنیم بشور در ماده اول.

حاج شیخ اسدالله - باید وزراء حاضر باشند.

رئیس - پس چون آقایان وزراء تشریف نیاورده اند و حالا کار دیگر هم نداریم بقدر ده دقیقه تنفس داده میشود تا اینکه آقایان وزراء که آمدند شروع میکنند بشور در مواد لایحه مخارج استقراضی.

(بعد از تنفس مجدداً يك ساعت و چهل دقیقه قبل از غروب رئیس آقای مومنین الملک بکرسی ریاست جلوس کرده و پس از يك ربع ساعت مجلس رسماً افتتاح شد)

رئیس - لایحه مخارج وجه استقراض ماده اول لایحه راجع بمخارج وجه استقراضی با حضور هیئت وزراء بقراذیل قرائت شد.

ماده اول - پس از تأدیه مطالبات بانك شاهنشاهی که در ماده ۴ لایحه راجع استقراض ذکر شده تتمه وجه استقراض برای مصارف ذیل تخصیص میشود از سه کروار تومان برای مصارف ۱۵۶۲۸ نفر قشون برای اردبیل قراچه داغ اسر آباد. شاهرود. بروجرد. لرستان. عربستان. کردستان. کرمانشاهان فارس و بنادر مبلغ مزبور را از بودجه کل قشونی تنگوزیل شرکت خواهد کرد.

۲ - ۲۲۰۰۰۰۰ تومان برای خرید اسلحه.

۳ - ۱۰۰۰۰۰۰ تومان برای پرداخت حقوق عقب افتاده سفر و امورین دولت ایران در خارجه

۴ - ۲۰۰۰۰۰۰ تومان برای مصارف اداره امنیه باین ترتیب که ۸۰۰۰۰۰ تومان مطابق پیشنهادی که بعد از ورود متخصصین سوئدی از وزارت داخله تهیه و بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشود.

۵ - تتمه وجه استقراضی برای پرداخت حقوق عقب افتاده سنه ایت ثبیل قشون و امنیه و نظمی اعتبار داده میشود که با رعایت تفتیش پرداخته شده و اگر چیزی باقی بماند از بقایای محلی وصول کرده بپردازند.

رئیس - مذاکرات در ماده اول است.

وزیر مالیه - در فقره اول و پنجم این ماده اول چون مختصر اختلاف نظری مابین وزراء کمیسیون است این است که بنده تقاضا میکنم این دو فقره را از ماده اول رجوع بکنید به کمیسیون و در سایر فقراتش مذاکره کنید.

رئیس - آقای مخبر در این باب چه میگویند؟

فهیم الملک - در صورتی که آقایان وزراء تقاضا میکنند ممکن است که رجوع بشود به کمیسیون که آن اختلاف نظری که میفرمائید معلوم شود و مجدداً بمجلس راپورت بدهد.

رئیس - پس شروع میکنیم بمذاکره در فقره دوم از ماده اول که ۲۲۰۰۰۰۰ تومان برای خرید اسلحه - آقای سلیمان میرزا در این باب حرفی دارید بفرمائید.

سلیمان میرزا - در فقره دوم در این راپورت کمیسیون نوشته شده است ۲۲۰۰۰۰۰ تومان برای خرید اسلحه بطور ابهام در صورتی که در ماده ۴ لایحه وزراء نوشته شده و معین کرده برای خرید اسلحه که بعد معین میشود و آن راپورت را کمیسیون در

۱۸ ربیع الثانی باین ترتیب پیشنهاد کرده است که باید این دو سست و بیست هزار تومان را اعتبار بدولت بدهیم برای پرداخت قسط اول اسلحه که دولت خریداری خواهد کرد در ماده ۴ شرح داده میشود و ماده ۴ لایحه وزیر يك ترتیبی برای خرید اسلحه معین کرده که نمونه اسلحه را بیازرند و کمیسیون در وزارت جنگ از نظام حاضر باشند و آن اسلحه را سیستمش را معین میکنند و از آن اسلحه که ممتاز بشود خریداری میکنند و این ۲۲۰۰۰۰۰ تومان را برای قسط اول آن بپردازند و بدین ترتیب شور اول آن در مجلس شد و این ترتیب امروز که در این راپورت قدیمی که از کمیسیون آمده است این ۲۲۰۰۰۰۰ تومان را بطور مبهم نوشته است و آقایان در نظر دارند و فراموش نفرموده اند که در موقعی که شور اول این لایحه شود در مجلس گفتگو شد از يك مقداری اسلحه که دولت بدون اطلاع مجلس شورای ملی خریداری کرده اند و هیئت وزراء در آنوقت نظرات مختلف اظهار می کردند بعضی از آقایان وزراء اظهار کردند که این تفنگ جزو این ۱۵۰۰۰۰ اسلحه است که باید خریداری شود آقای رئیس الوزراء سپهبد اعظم مخصوصاً اظهار فرمودند که دولت بیش از اینها لازم دارد آنهم اضافه بر این مقداری که پیشنهاد شده است خریداری خواهد کرد در کمیسیون چون بنده را هم فوق العاده دعوت کرده بودند در این موضوع نظرات مختلف مابین وزراء و اعضاء کمیسیون بود آقایان وزراء نظر داشتند که این ۲۲۰۰۰۰۰ تومان را بدهند بآن اسلحه که از روسیه و بدون اطلاع مجلس خریدارند و این وجه را باین مصرف برسانند در صورتی که لایحه که اول دفعه وزراء پیشنهاد کردند از برای خرید يك اسلحه کلی بود و آنهم به سیستم جدید و حالا برخلاف آن لایحه این اسلحه را خریداری کرده اند معلوم هم نیست که این سیستم نمره اول باشد چنانچه آقای معزز الملک در آنجا دوایر ادنی فرمودند که بنده اینجا تکرار میکنم یکی این بود که فرمودند در روسیه باسرنیزه تیراندازی می کنند و مرکز ثقل آنها را باسرنیزه در کارخانه معین کرده اند بنابراین چون در ایران معمول است که بدون سرنیزه تیراندازی بکنند وقتی که سرباز این تفنگ را در دست بگیرد غالباً پشانه نخواهد زد در صورتیکه این علت را هم دارد و یکی دیگر این که این تفنگ تازه نیست و چندین دفعه گویا بمحل استعمال گذارده شده باشد و در جنگها بوده در صورتی که مامی خواهیم این ضیق سرمایه يك اسلحه بخریم گمان می کنم حالا با رچه عرض کنم نظر اکثریت مجلس چه تعلق بگیرد لابد آن مطاع است لیکن بنظر بنده گویا صحیح نباشد که باین ضیق مالیه يك ۲۲۰۰۰۰۰ تومان را در صورتی که بتوانیم بخریم می توانیم با آن يك مقدار زیادی اسلحه بخریم نخریشه و با اسلحه که بدون اطلاع مجلس خریدار شده باشد بدهیم و بهمان هم منقاد بشویم این ترتیب گویا به چه وجه پسندیده نباشد بنابراین بعقیده خودم این را رد میکنم و گمان میکنم که هیچ بخت از رفقای بنده هم قبول نکنند و شاید آقایان دیگر هم اگر این مطلب را در نظر بگیرند و وضع

قانوناً تشکیل می شود و يك لایحه برای تفتیش بنویسند به هیئت وزراء می دهند هیئت وزراء هم بمجلس پیشنهاد میکند از برای وجه استقراض و کلبه مصارف و اگر ما بخواهیم این ماده را حذف کنیم تمام آنچه از اول تا حال دقت کرده ایم برای اینکه تفتیش بعمل بیاید بهتر رفته است

رئیس - گویا مذاکرات کافی باشد (اظهار شد کافی است) يك پیشنهادی شده است از آقای وحیدالملک ولی اینجا جایش نیست .

وزیر مالیه - بنده عرض میکنم بطوری که آن دو فقره را رجوع کردید بکمسیون حالا هم تقاضا میکنم این یکی هم بکمسیون برگردد و در روز پنجشنبه که در آن مخصوص مذاکره میشود در این هم مذاکره می کنیم و يك مرتبه از مجلس بگذرد .

فهم الملک - بنده تصور میکنم کمسیون نظر جدیدی ندارد این ماده از اولی که لایحه استقراض پیشنهاد شد در کمسیون تهیه شده و تا آخر هم تغییر ندادند گمان می کنم لازم نباشد که برگردد بکمسیون تا لایحه تفتیش تهیه شود و بیاید بمجلس .

رئیس - رای می گیریم باین ماده هفت آقایانی که تصویب می کنند قیام نمایند - با اکثریت تصویب شد - شور در دو فقره این لایحه می ماند برای پنجشنبه آتی [وزراء حرکت کرده رفتند] (اظهار شد که بعضی سئوالات از وزراء داشتیم)

رئیس - روز پنجشنبه که تشریف می آورید قبل از آنکه داخل شور در لایحه شویم اول سئوالات میشود - و آقای حاج آقا اجازه خواسته اند که نسبتی که با اکثریت داده شده توضیح بدهند .

حاج آقا - بنده در ضمن شور موادی این لایحه که از طرف اقلیت اعتراض شده باین مواد چون وزراء خودشان مدافعه میکردند هیچ بنده نوبه نرسید و الا همان جاها می خواستم بعضی عرایضیکه داشتم بکنم ولی لازم میدانم که همانطور که در جلسه سابق وقتی که در کلیات استقراض و اساس استقراض صحبت میشد بعضی عرایض کردم و حالا هم لازم میدانم که بعضی عرایض بکنم بنده تقدیس می کنم باز آن فرمایشی که آقای وحید الملک فرمودند که اگر از روی حقیقت بعضی مطالب گفته شود و طالب حقیقت باشیم و از روی حقیقت رای بدهیم مطلب صحیح می شود بلی اگر به نظر صحیح رای دادیم البته در نظر ملت هم صحیح میرسد و چیزی که ضمناً گفتگو شد گفتند که يك فرضی از طرف اکثریت بر ملت تحمیل شد بدیهی است هر چیزی که از مجلس بگذرد از طرف اکثریت خواهد بود با اتفاق و البته نظر اکثریت مجلس شورای ملی همیشه بر آنچه چیزی که صلاح ملت و مملکت هست باید باشد که آن رای را که میدهند در پیشگاه موکلین خودشان واقف مسئول نباشند و باید وجدان پاکی در مقابل ملت بتوانند ثابت کنند که موافق مصلحت و حقیقت بشود يك لایحه که از مجلس شورای ملی در خصوص استقراض گذشت چون لازم است تمام ملت ایران

حقیقت را بدانند باید آشکار گفت این لایحه استقراض را اکثریت مجلس وقتی که در مقام مخارج و مصارف او کرده بود هیچوقت در ایران این تفتیش و سهمی در محل مصرف شدن پولی نشده بود این را بجهت بعضی از مخارج مخصوصه تصویب کردند که فی الحقیقه فلسفه اش راجع و تخصیص به دو ماده میشود یکی برای امنیت مملکت ایران یکی برای حفظ شرف دولت و ملت ایران اما آنچه چیزی که راجع بامنیت مملکت بود مخارج قشون و امنیه بود که برای حفظ حدود و ثغور مملکت اکثریت تصویب کرد و یکی دیگر هم راجع بحقوق عقب افتاده مامورین دولت ایران در خارجه بود که بنده با کمال اختصار عرض می کنم که همه ملت بدانند که آنهم حفظ شرف و آبروی دولت و ملت است در ممالک خارجه در نظر اجنبی و این مخارجی که اکثریت تصدیق و تصویب کرد بنام امنیت مملکت و شرف دولت و ملت ایران تصویب کرده و رای داد و هر دو فقره را تا آخرین درجه برای مملکت لازم می دانست بلکه هر آدم معمولی و هر انسان وطن پرستی که هوای ایران را استنشاق کرده باشد میدانند که این مخارج از الزام مخارجیکه لازم است برای این مملکت بود و از چیزهایی که وجودش خیلی لازم بود دانست و اهمیت داد و اکثریت بواسطه همین مطلب این دو ماده را تصویب کرد و تصدیق نمود و از این دو ماده بیرون نیست یکی راجع بامنیت مملکت ایران و یکی راجع بشرف ملت ایران و بعضی تفسیرات و کنایات که ضمناً گفته می شود که هر چیزی با چهل و يك رای فوری تصویب میشود البته واضح است چهل و يك رای که بیرون می آید از روی واقع و مصلحت است و از شاهزاده سایمان میرزا بنام اکثریت مجلس شورای ملی تمنا می کنم که دیگر از این کنایات نفرمایند .

رئیس - شما بنابود که يك توضیح مختصری بدهید حالا اینکه اینطور مفصل گفته شده مجبورم که بيك نفر هم از اقلیت اجازه بدهم .

سایمان میرزا - البته چیزیکه از مجلس می گذرد یا با اکثریت میگردد یا با اتفاق در این هیچ گفتگویی نیست هر چند این مطلب مکرر گفته شد ولی باز برای اینکه سوء تفاهمی نشده باشد عرض میکنم مسئول هر امری که از مجلس بگذرد اکثریت است خوب باید و اگر هم آقای وحید الملک اظهاری فرمودند اکثریت نوعی بود و بنده هم اگر غالباً می گویم ۴۱ رای باز خودم را محق می دانم و می گویم ۴۱ رای و هیچ کوشه تعریضی نیست خیلی جای تمجید است که اکثریت ثابتی باشد اگر بنده بگویم ۴۱ رای درمی آید چرا بدتان می آید می خواهید بگویم ۳۸ رای و کمتر اینطور بگویم بعد از این خواهم گفت و آن باید بشمار خورد و الا اگر در ضمن نطق بگویم همیشه چهل و يك رای بیرون می آید این موافق میل شما است اینرا گله میکنند اینرا تعریضی میگویند از همه آقایانی که منصف هستند انصاف می خواهم که آیاممکن است اینرا بطور کنایه و تعریضی گفت یا تحسین و تمجید بنده باز هم میگویم مسئول مملکت همان چهل و يك رای است که داده میشود و ما هم در موقع خودمان مسئولیتمان اینقدر است که تنقیدات خودمانرا بکنیم حالا اگر قبول شد قبول و اگر قبول نشد که خودتان

میدانید باز ۴۱ رای میدهند و آن ۴۱ رای در پیش ملت مسئول صحت و رسقم مطالب است و مسئول این قرض از خوب بود همان اکثریت ۴۱ رای هیئت مؤتلفه است .

رئیس - آقای آقا شیخ اسدالله نوشته اند که در باب اختطاری که شما کردم اجازه نطق خواسته اید موافق کدام نظامنامه دستور شد جلسه آتی پنجشنبه ۱۹ بقیه شور در لایحه مخارج استقراض رایورت کمسیون بودجه راجع بمدرسه سیاسی و کتابخانه ایضاً رایورت کمسیون بودجه راجع به تخفیف صنف دباغ و صباغ کاشان - قانون بستی - دستور شنبه ۲۱ لایحه تفتیشیه وجه استقراض رایورت کمسیون بودجه راجع بخانواری مرحوم حجة الاسلام .

بهبهانی - بودجه مجلس راجع بسنه تنگوزئیل سه شنبه ۲۴ رایورت کمسیون بودجه راجع به یوسف مراد - قانون قبول و نکول بروات .

افتخار الواعظین - بنده باز استدعا میکنم که ما اینکه در هیئت رئیسه آدم اظهار کردم که رایورت کمسیون فوائدعامه در باب تعرفه حقوق مخابرات تلگرافی جزء دستور شود و یادداشت هم فرمودید .

رئیس - صحیح است فراموش شده بود روز سه شنبه ۲۴ بعد از قانون قبول و نکول بروات رایورت کمسیون فوائدعامه جزء دستور است .

آقا سید جلیل - کمسیون اصلاح نظامنامه انتخابات که تشکیل شده است تا کنون هیچ اطلاعی بمانر رسیده است از آن کمسیون و بنده می بینم در تمام جراید ولایات و ایالات نوشته اند و منتظر اند که برای انتخابات آتی چه اقدامی شده است و از فراری که می شنویم آقایانی که برای عضویت این کمسیون انتخاب شده اند اغلب حاضر نمی شوند اگر واقع آنهایی که حاضر نمی شوند خیلی کار دارند نمی توانند حاضر شوند استعفا بدهند تا اشخاصی که کار ندارند انتخاب شود که حاضر شوند مردم را از انتظار بیرون بیاورند و باز هم استدعا میکنم از اعضاء این کمسیون که اگر می توانند حاضر شوند بخدمت حاضر شوند و اینکار را انجام بدهند .

متین السلطنه - بنده چون عضو کمسیون انتخابات هستم اجازه می فرمائید عرض کنم .

رئیس - بله بفرمائید .

متین السلطنه - کمسیون نظامنامه انتخابات مشغول کار بوده اند و حاضر شده اند در هفته سه جلسه تشکیل شده است و مذاکره نموده اند فقط در جلسه آخر چند نفر از اعضاء حاضر نشدند و جهت هم این بود که عرض کردم يك انتظاری داریم که آنهم دست کمسیون نیست خارج از دست کمسیون است و آن تشکیل حوزه های انتخابیه است که از وزارت داخله خواسته ایم یعنی وزارت داخله حاضر شده است که حوزه بندی انتخابات را بفرستند و پس از آنکه بکمسیون آمده ام نظرات خودمانرا در آنها بکنیم و آن تشکیلات گویا تمام شده همین دو روزه خواهند داد و چنانچه عرض کردم باستثنای یکی دو نفر که یکی آقای حاج امام جمعه که افسوس دارم از اول حاضر نشده اند ولی باقی حاضر شده اند ولی تقریباً در کمسیون يك مرتبه نظامنامه

انتخابات را جرح و تعدیل کرده ایم و بعنوان شور اول مذاکره کرده ایم و نظرات کمیسیون معلوم شده است که چیست فقط يك نظر ثانوی لازم است که کمیسیون بتواند راپورت قطعی خودش را بمجلس بدهد و امیدوارم همینکه تشکیلات حوزه انتخابیه برسد دیگر کاری نداشته باشد زودتر به مجلس بیاید .

آقا شیخ اسدالله - اخطار نظامنامه دارم

ماده ۱۲۶

رئیس - ماده ۱۲۶ راجع بمنابع مالی نیست راجع بناطقی است که باو اخطار شده باشد .

شیخ اسدالله - خیر اجازه بدهید بخوانم

ماده را .

رئیس - بخوانید .

ماده ۱۲۶ - ناطقی که باو اخطاری شده و اطاعت نماید هر گاه برای برائت ذمه اجازه نطق بخواهد داده خواهد شد هر نماینده که بدون اجازه حرف زده یا نطقی نماید و از این جهت باو اخطاری شود هر گاه برای برائت ذمه اجازه نطقی بخواهد داده نخواهد شد مگر در آخر جلسه الا اینکه رئیس اجازه نطق را مقتضی بداند پس از بیانات نماینده در برائت ذمه خود هر گاه رئیس قانع نشده و اخطار را در مورد آن شخص برقرار داشت مراتب را منشی ها یاد داشت خواهند کرد .

رئیس - بله این راجع بیک نماینده است که بی اجازه نطق کند نه آنکه از دایره نظم خارج شود و داد و بیداد بکند .
مجلس يك ساعت از شب گذشته ختم گردید

جلسه ۲۴۸

صورت مذاکرات روز پنجشنبه ۱۹ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۹

رئیس - سه ساعت ونیم قبل از غروب در جای خود جلوس نموده و در ساعات سه ربع قبل از غروب مجلس رسماً منعقد شد صورت مجلس قبل قرائت شد غائبین جلسه قبل - بدون اجازه معاضد السلطنه آقا میرزا اسدالله خان . آقا میرزا علی اکبر خان ده خدا . اهتمام الملک - غائبین با اجازه ذکاء الملک . حاج سید نصرالله . آقا میرزا رضا خان نائینی . غائبین از وقت مقرر نیرالسلطان یکساعت حاج آقا نیم ساعت .

رئیس - در صورت مجلس اظهاری هست

سلیمان میرزا - بنده دو چیز را می بینم که در صورت مجلس فراموش شده یکی وقتی که وزیر مالیه فرمودند که يك نفر وکیل حق ندارد که دوسیه را بخواهد .

بنده توضیح دادم ویکی دیگر وقتیکه آقای حاج آقا فرمودند در خصوص اکثریت باز بنده توضیح دادم اظهار آقای حاج آقا را نوشته اند و عرایض بنده را فراموش کردند گمان میکنم خوبست اگر مینویسید هر دورا بنویسید .

رئیس - این توضیح اولی را که فرمودید اگر بنا باشد تمام مطالب را بنویسید صورت مشروح خواهد شد و اما اظهار دوم که متعلق باظهار حاج

آقا بود ملاحظه خواهید فرمود وقتیکه آنقسمت را هیئت رئیسه صلاح دانستند که نوشته شود تصور نمیکند که لازم باشد اظهاری بشود يك اظهاری حاج آقا کردند و در آخر اظهارشان هم چیزی گفتند که موجب این شد که من هم بگویم شاهزاده سلیمان میرزا اظهارات خودشانرا بنمایند و آن اظهار را بنده صلاح ندیدم که در صورت مجلس باشد از این جهت جواب شما در اینجا نیست حالا اگر میل دارید که اظهار شما در صورت مجلس باشد باید آن اظهار آقای حاج آقا هم نوشته شود هر دورا می نویسیم در جلسه آتی به خوانیم دیگر مخالفی نیست

سلیمان میرزا - بنده مخالفم توضیحات بنده باید نوشته شود .
رئیس - هر دورا می نویسیم و در جلسه آتی خوانده میشود . دستور امروز بقیه شور لایحه مخارج وجه استقرض . راپورت کمیسیون بودجه در باب مدرسه سیاسی و کتاب خانه و موزه ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بتخفیف صنف صباغ و دباغ کاشان . و قانون پستی چون حالا وزراء حاضر نیستند شروع میکنیم بر راپورت کمیسیون بودجه راجع باحداث مدرسه سیاسی و کتابخانه و موزه در اراضی نگارستان - راپورت مزبور بمعبارت ذیل قرائت شد بتاريخ ۱۱ شهر جمادی الاولی - کمیسیون بودجه در جلسه هفتاد و نه -م روز چهارشنبه یازدهم لایحه وزارت معارف و فواید عامه و راپورت کمیسیون معارف در خصوص تأسیس یکباب مدرسه حقوق و سیاسی و یک باب موزه و یکباب کتابخانه مطرح گردید وزارت معارف پیشنهاد کرده بود که

اولا موازی سیزده هزار و هفتصد و هفتاد ذرع زمین اراضی نگارستان بقسمی که در نقشه که فرستاده بودند ترسیم شده از طرف دولت برای تأسیس ابنیه مفصله و اگذار شود ثانیاً مبلغ یازده هزار تومان از عایدات اداره نمک برای تأسیس یکباب مدرسه حقوق و سیاسی اعتبار بجهت وزارت مزبور تصویب گردد ثانیاً مبلغ یازده هزار تومان نیز از عایدات اداره نمک برای تأسیس يك باب موزه داده شود رابعاً مبلغ نه هزار تومان اعتبار نیز از عایدات اداره نمک برای تأسیس یکباب موزه داده شود رابعاً مبلغ نه هزار تومان اعتبار نیز از عایدات اداره نمک برای بنای حوض و تشکیل باغ در عمارت سابقه تصویب گردد در کمیسیون مذاکره شد که اگر چه ترویج معارف وسیله سعادت ملت و حفظ استقلال مملکت است ولی چون حال اداره نمک معلوم نیست باوجود ضعف وضیق مالیه مبلغ چهل هزار تومان علاوه بر تصویبات سابقه و وجوهی که در جزء بودجه وزارت معارف پیش بینی می شود زیاد و باعث بی ترتیبی بودجه خواهد شد آقای معاون وزارت معارف با این نظریات همراه بودند و اظهار داشتند غرض وزارت معارف هم این بود که در يك سال اینج ابنیه تأسیس شده و با تمام برسد لهذا فقرات سه گانه ثالث و رابع و خامس را استرداد کردند و قرار شد بمدها برای سنه آتی از فقره اول چون اراضی نگارستان بائراست و منافعی از آن عاید دولت نمیشد که وا گذاری آن تغییر بجمع و خرج مملکت بدهد مذاکره در آن از وظایف کمیسیون بودجه خارج و اعتبار آن با

مجلس شوری است در فقره ثانیه با اکثریت تصویب و ماده واحد ذیل از طرف کمیسیون مجلس شوری پیشنهاد می شود (ماده واحد) مبلغ یازده هزار تومان اعتبار برای تأسیس يك باب مدرسه حقوق و سیاسی بوزارت معارف و فواید عامه داده شود .

حاج شیخ الرئیس - آقایان نمایندگان همچو سوء ظن در باره مثل منی نخواهند کرد که من ضدیت با تأسیسات معارف یا صنایع مستظرفه یا نمایش هائی که در تمام ممالک متمدنه برای نزهت گاه و تفریح عمومی و سایر اماکن که برای تمدن لازم است و در موقعش باید این مسلک را اتخاذ کرد و لکن بنده يك نظری که امروز انظار همه نمایندگان را منصرف بهمان نقطه نظر میخواهم اینست که یاره تأسیسات و مستحبات را باید گذاشت که بمداز اینک ایفای وظائف لازمه و فرائض مدنیت شد آنوقت بپاره ترتیبات و ترفیحات و مستحبات باید پرداخت بنده باوضع حالیه وضیق مالیه بهیچ وجه مساعد نیستم با ساختن یک مدرسه را که گمان نمی کنم بنهایت برسد بلکه این رشته باز امتداد پیدا خواهد کرد امروز يك اعتباری میخواهند و فردا باز چون ناتمام می آید يك اعتبار دیگر از اینجهت بنده این را باحالت مملکت مقتضی نمی دانم .

ارباب کیخسرو - بنده تأسیس مدرسه حقوق و سیاسی را یکی از لوازم این مملکت می دانم برای اینکه ما میدانیم هر خط و خطائی که می شود از نداشتن حقوق است تا وقتی که اولیای امور کامل مسیوق از حقوق نباشند نمیتوانند کاملاً حفظ حقوق دیگران را بکنند لکن بکتوضیحی هم میخواستم از مخبر که اینجایانزده هزار تومان برای يك مدرسه حقوق تصویب کرده اند و مقصودشان معلوم است که برای بنای این مدرسه است در صورتی که این مدرسه بنا شود لابد يك مخارج سالیانه دارد که این مدرسه دائر باشد میخواهم بدانم برای آن مخارج چه ترتیبی در نظر گرفته اند

معاون وزارت معارف - این یازده هزار تومان فقط از برای بنای مدرسه است مخارج سالیانه که فرمودید الان که مدرسه سیاسی دائر است يك مخارجی دارد که آن مخارج خواهد بود يك اضافاتی هم اگر لازم داشته باشد در ثانی تقدیم مجلس خواهد شد .

حاج شیخ علی خراسانی - معلوم است که ترقی هر ملت بسته بمعارف است هر ملتی که علم و معارف در او ترقی نکند خودشان هم ترقی نخواهند کرد اما موضوع را نباید از دست داد که معارف چیست معارف و علم خشت و آجر و گچ بالای هم گذاشتن نیست ما حالا یک مدرسه سیاسی که داریم قسمتی عمارتی را که چند هزار تومان باید خرج کنند و درست کنند الان در ماهی پنججاه تومان اجازه میکنند ما باید بدانیم معارف برای مملکت ما امروز چیست ما اگر همه ملتیمان را یک شخص واحد فرض کنیم و بخواهیم به بینیم که در چه درجه از معارف باید نگاه داریم معلوم میشود طفل هشت ساله است و طفل هشت ساله را باید بمدرسه ابتدائی فرستاد نه اینکه بنای مدرسه سیاسی بکنیم ما مدرسه ابتدائی در مملکت مان نداریم اگر معارف و علوم هم باید باشخاص معین و معلومی داده شود آن یکمطلبی است علیحده والا اگر ما بخواهیم پایه علم و معارف را در مملکت خودمان بگذاریم باید مدارس ابتدائی ایجاد بکنیم که این ملت بیچاره سواد فارسی داشته باشند که یاره سال دیگر اگر بخواهند رأی بدهند بخط خودشان بنویسند که وکیل ما فلانکس است